

Час для всього (уривок)

Олена Алчанова

Увага! Ви читаете уривок з твору (ознайомчий фрагмент). Купуйте книжку на [сайті видавництва Ранок](#).

#1

— **НУДНО? — ПОРЯД ІЗ СОНЕЮ СІЛА ЯКАСЬ ЖІНКА.** Підхопила довге русяве волосся, яке спадало на плечі, і спритно закрутила гульку.

Соня озирнулася — у класі крім неї й незнайомки нікого не було. За вікном панувала урочиста тиша, яка раптом з'являється саме в травні, деś наприкінці місяця. Повітря ніби напружується від очікування довгих канікул. Школярі востаннє страждають над якоюсь історією чи хімією, дораховують хвилини до кінця уроку... Соня згадала про запитання панянки. Хто б це не був, певно, треба щось відповісти.

— Та щось не дуже цікаво.

— От і мені завжди було нудно. Синуси, косинуси, оце все, — пані замріяно дивилася на дошку, де лишилося рівняння. — Але як добре, що воно вже все й не потрібно.

— А ви що тут робите? Ви хто?

"Я що, заснула, а всі пішли?" — промайнуло в Сониній голові.

Дивно, що ніхто не розбудив. Ані математик Богдан Романович, ані хлопці, які завжди знаходили до чого доколупатися.

Жінка мовчала. Дивилася на Соню трохи розгублено й тріумфально — так, як туристи витріщаються на красоти в новому місті.

— Ви чиясь мама? Молодші класи поверхом нижче, — намагалась допитатися Сонька. Зрештою, вона сиділа прямо попід вікном, їй би не вдалося встати, якби незнайомка не посунулася. Або ж Соня мала перелізти.

— А? Та ні, не мама, — жінка випала зі свого замороженого стану й усміхнулася до Соні. — На щастя. Ніколи не хотіла нею бути.

— Сестра?

— І не сестра.

— А чому не хотіла бути мамою?

— А ти хочеш?

— Ну, мені п'ятнадцять. Поки й не хочу.

— Можливо, ніколи й не захочеш.

Сонька зиркнула вниз, помітила, що пані була вдягнена в спортивки, і переможно вигукнула:

— О, ви — наша нова вчителька фізри. Чого ви тут, а не в спортзалі?

— Та що ти причепилася до мене? — хмикнула незнайомка і скочила з місця. Вона

трохи по— оглядала кабінет, а потім рвучко всілася просто на вчительський стіл.

— У нас так не можна. І чужим у школу не можна. — Соня ніколи не бачила, щоб така доросла жінка сиділа на столі. Ще й у кабінеті математики. Це була нечувана зухвалість.

— Та мені пофігу!

Погляд пані в спортівках став просто-таки бандитський. Здається, такі самі погляди мали парубки-забіяки зі старих серіалів, які любила переглядати бабуся, коли Сонька була ще малою. Але дівчині сподобалась відповідь. Одразу видно — своя людина, не вчителька якась.

— Я — Соня, — простягнула вона руку. Дівчина знала — це доволі чоловічий жест. Але завжди думала: щось тут не так. Чому дівчата не можуть простягати руку при знайомстві?

— Так само. Соня. Софія.

— Не брешеш? — раптом Сонька перейшла на "ти".

— Чого це я маю тобі брехати? Чи це якесь непопулярне ім'я?

— Твоя правда. Так. А що ти тут робиш?

— Чекаю. Чекаємо... — останнє слово наче роз— пливлося. Зненацька голос нової знайомої став грубим, чоловічим: — Соню, ми всі чекаємо. Увесь клас.

—

Соня підняла голову від парти. Невисокий сухенький Богдан Романович схилився над нею, поставивши руку на парту. Костюм, який учитель носив ще, напевно, із захисту дисертації, тхнув якимись гіпотенузами та безвихіддю. Від кількості людей у класі Соні стало ніяково.

— Ви збираєтеся спати весь урок? Ви так життя проспите.

Ох, хто ж їх вчить говорити цими фразами?

— Ви-ви-бач-те. — Соня прибирала з обличчя розпатлане волосся. Цього року вона обрізала каре, і тепер воно недбало відростало, фарбоване в рожевий, фіолетовий і синій кольори.

Клас не сміявся. Він безсоромно реготав. Травневе сонце, мабуть, припекло аж занадто, тому Соня заснула. Вона в математиці й так була не дуже, а тут — ну просто халепа. Це ж треба — вирубитись на уроці в цього щура. Зараз, мабуть, нотації читатиме.

Але нотацій не було. Синхронно з дзвоником, що хрипів і переривався, клас вибіг до коридору, а звідти — у гарячу, пізню весну. У вікно стукало листя каштанів, які вже майже скинули цвіт і тепер вкривалися маленькими зеленими їжачками. Дзвоник лунав абсолютним, повним щастям, обіцянкою літа й свободи.

Єгор, коли виходив, уже відпрацьованим жестом пнув Соньчин стілець.

— Корррова, — процідив крізь зуби.

Вона звично кинула йому в спину ручкою. Їй було майже пофігу.

#2

СОНЯ ЙШЛА ДОДОМУ ЗОВСІМ НЕ ВТОМЛЕНА. ПАНЯНКА, що їй наснилася, стала для дівчини ковтком повітря. Соня неодноразово чула, що ми не бачимо вві сні чужих людей. Кажуть, усі образи — це хтось, кого ми вже зустрічали раніше. Соня намагалася згадати, де саме бачила цю русяву жінку в спортивках, але нічого не спадало на думку.

Після уроків треба було зайти до бабусі. Зараз зі школи ліворуч, потім два квартали до старої хру— щовки. Зайти на третій поверх, роззутися ще на килимку перед дверима, занести кросівки, поставити на газетку. На плиті на Соню чекає пісний борщ, або гречка з молоком, або сируваті вареники. Дівчина знала бабусине меню змалку, за її п'ятнадцять років нічого не змінилося.

Соня день у день підіймалася на третій поверх, промовляла однакове "Привіт, ба", кидала на підлогу

рюкзак і йшла до кухні. Там сьорбала вже холодний борщ чи ту рідку гречку. Бабуся зазірала на хвилику — упевнитись, що онука таки їсть, і йшла собі далі до телевізора. Серіали самі себе не подивляться.

Далі — найскладніше. Сонька намагалася вдавати, що робила уроки. Треба було години зо дві просидіти над зошитами, а потім просто повідомити, що все зроблено. Після уроків дозволялося гуляти.

Класно було восени й навесні, а от узимку ставало складніше. Вечори тягнулися довгими сутінками, мала Соня нудилася біля бабці, докучаючи запитаннями:

— Ба, а чому кажуть, що не можна пити з пласти— кових склянок?

— Ба, а давай ми заведемо тобі слизького равлика.

— Ба, а чому у твоїх серіалах усі актори дивляться просто на мене?

Бабуся на все знаходила одну відповідь: "Відчепися". Сонька була не наполеглива, тож відчіплялась і тинялася собі квартирою з нудьги. Одного разу вона вирішила, що їй конче треба зробити "колесо" — як роблять оті клоуни в цирку.

— Ба-а-а, — за три хвилини мала Соня вже захлиналася від сліз.

Вона не розрахувала сили й упала на руку. Рука одразу стала ніби ватяною, напухла й заніміла. Бабця прибігла миттю. Сполохана, почала кудись телефонувати. Соня ридма ридала — чи то від болю, чи від сорому. Бабця дивилася стривожено, але не забула нагадати, що Сонька сама винна — нема чого ото гасати.

Лікар приїхав швидко, жартував і обіцяв їй таку руку, як у супергероїні — кам'яну й сильну. Потім Соню кудись везли, вона легко довірилася лікареві й розповіла про "колесо". І він навіть пообіцяв розказати, як навчитися робити те "колесо". Звісно, як усе загоїться. Стільки уваги від мами, бабці й купи чужих людей Сонька не отримувала ніколи. Вона навіть подумала, що, може, ото так щоразу падати? Проте рука боліла сильніше, і думки про самоушкодження швидко здалися Соні нежиттєздатними.

З того всього мати вирішила купити малій смартфон. Нехай краще клацає собі, ніж гасає по будинку. Та й Соня боялась тепер гасати.

По всій квартирі в бабусі стояли квіти, які вона вирощувала. Герані, бегонії, фіалки, фікуси... Якись були в горщиках підперті паличками, інші стелилися гілками по підвіконню. Бабця не дуже вміла їх рости. Щось недбало заливала водою, деякі взагалі забувала поливати. Соня якось подарувала їй книжку про домашні рослини. Бабця хмикнула вголос і наказала їй злити воду з підставок. Ну й поїсти домашнього кислого борщу.

Бабуся ростила Соньку так само, як доглядала за своїми рослинками. Трохи їжі — незрозуміло якої, то забагато, то замало. І йди гуляй. Ця жінка, яка колись народила доньку, а тепер от мала онуку, певно, не дуже зналася на дітях.

Соня проводила дні після школи в цьому затхлому будинку, і місяцями ця щоденна несвобода тиснула на неї.

Але літом завжди наставало якесь нове життя. Можна вибігти зранку на подвір'я, коли ще тінь від будинку вкриває половину двору. Зустріти сусідку бабу Галю, буркнути "Здрасть", дочекатися когось із хлопців, потім гуляти, поки бабуся не покличе їсти. І знову надвір. Кожне нове літо було інакшим. Без нудного навчання, без дурних однокласників, домашок і підйомів о сьомій ранку. Влітку ти ніби сподіваєшся, що все зміниться, що тепер усе буде кращим, свіжішим. Наповнюєш змістом кожен день і водночас робиш його зовсім беззмістовним. Улітку можна почути, як місто говорить із тобою.

А з Сонькою ніхто, крім міста, і не говорив.

—

— Про що ти мрієш? — до Соні промовляла нова знайома.

Тепер жінка була вдягнена в білу майку — просто на голе тіло, а от спортивки не змінила.

Вони опинилися в шкільному дворі. З обох боків від сходинок у горщиках стояли декоративні туї. Сонце ще світило десь згори і не збиралося заходити. Здавалося, тепер година третя пообіддя, але на шкільному подвір'ї вже не було нікого.

Соня оглянула своє вбрання. Вона чомусь була в сукенці. І що це змусило її вдягнути цей мотлох? Вона мала одну, як казала мати, "парадно— вихідну" сукню. Шифонову, чорну, у квіточки, з пишним воланом по низу та мереживом біля комірця. Якщо Соня й одягала її, то лише з кросівками й косухою. Одного разу навіть прийшла так на шкільну дискотеку. Деякі однокласники вигукнули: "Ого!" Але раптом згадали — це ж Сонька, і повернули своїм обличчям вирази відрази. Якщо вже маєш репутацію невдахи, навряд чи одна сукня щось вирішить. Соня одразу опинилася в кутку, з якого й не виходила весь час.

Тепер вона сиділа поруч із Софією на сходах, у босоніжках і сукенці. Жінка терпляче та з усмішкою оглядала Соню, а потім повторила запитання:

— То що, як щодо мрій?

Соня згадала бабуся, зламану руку, лікарню п'ять років тому, однокласників, які завжди щось ляпають на її адресу. Дівчині стало шкода себе і водночас заздрісно.

Хіба ця жінка знає про такі проблеми? Чи, може, відчувала щось схоже? Вона он яка впевнена в собі, навіть майку вдягла без ліфчика.

— Я мрію... я хочу... щоб вони всі мене любили, — випалила Соня і здивувалася сама собі.

— Хто вони?

— Ну, однокласники. Може, бабуся й мама. Усі.

— А навіщо тобі їхня любов?

Стоп, вона це серйозно? Як узагалі можна таке запитувати? Що значить "навіщо"?

Може, щоб не засуджували. Може, щоб було з ким спілкуватися. Щоб хоч раз її спитали, чи хоче вона цей борщ чи цю сукенку.

З цією пані каші не звариш. Але замість того, щоб голосно обурюватись, Соня раптом знітилася.

— Я не знаю.

— Соню, а ти себе любиш?

—

Полуденне сонце світило крізь тонкі фіранки. Канікули. Соню знову ніхто не збудив, і вона проспала майже до дванадцятої. Після довгого сну вся ліва половина тіла зааніміла від лежання, очі злипалися, а в ногах була якась лінива важкість.

Соня підійшла до шафи, зазирнула всередину і трохи висунула ту недолугу чорну сукенку, не знімаючи з вішака. Тонкий синтетичний шифон ударив статичною електрикою. Дівчина не ризикнула її приміряти.

"А ти себе любиш?" — лунало в голові.

#3

СОНЯ НЕ МАЛА ДРУЗІВ, КРІМ ДЕНИСА Й КИРИЛА. ОБИДВА вони — такі ж відлюдьки, як і вона, так само мовчазні й ніким не визнані в класі. Ця трійця проводила разом ледве не всі дні й вечори шкільних канікул. Вигляд у них був як у самотніх світлин в інстаграмі. Тих, які постиш просто так, але сподіваєшся хоч на однісінький лайк. І не отримуєш жодного. Усім пишуть: "красуня", "вогонь", "крихітка"... А тобі — нуль коментів. Вони могли б бути героями кіно про вірних друзів або про борців із системою. Могли б шукати пригод або хоча б кохання. Але виглядало це жалюгідно. Ніби трійко невдах зібралися "проти всіх", але вони такі кволі, що й зробити нічого не можуть. Просто нічого не можуть.

Соня казала собі, що дружить із хлопцями. Але вона не знала, чи ця дружба справжня. Як порівняти друзів, які критерії до них застосувати, якщо

ти просто не спілкуєшся з іншими людьми й не маєш вибору? А от зустрічатися Соня ні з ким не хотіла. А може — не дозволяла собі хотіти, хтозна.

Соня іноді уявляла, як це, коли тобі хтось подобається. От ти ціпенієш уся й не можеш поворухнутися. От він поруч, а ти вже мало не падаєш. Тобі страшно й радісно, і понад усе не хочеться, щоб він ішов від тебе. І водночас хочеш, щоб він пішов.

Так, він буде йти, а ти дивитимешся йому в спину, уявлятимеш, як би він обернувся. Обернеться — а там ти, така задумлива й гарна, відкидаєш пасмо з обличчя, дивишся йому просто в очі.

Так. Якби ж він лише обернувся.

— Соню, камон, — сказав би він.

— Со-о-о-ню. — А, ні, це голос матері з кухні. Ну що їй знову не так?

Було вже близько опівночі. Соня не помітила, як минув час за роздумами. Увесь день тинялася, прийшла додому десь о сьомій, залипла в телефоні, а потім просто замислилася. І от — вечора немає. На столі стояло горнятко з охололим чорним чаєм, який уже вкрився тоненькою плівкою.

— Ти не спиш? — мати зазирала у двері. Стомлена й похмура, вона однією рукою виймала ремінь зі штанів. — Ти б посуд за собою помила, чи я це маю робити?

Мама завжди розмовляла питаннями. Однаковими фразами, день у день. Одягала одні й ті самі коричневі штани та світлі светри. Укладала коротке русяве волосся трохи набік, малювала губи тією ж кораловою помадою щодня. Мама вже років десять працювала в одному й тому ж відділенні банку. Щочетверга вона ходила з подругами до одного й того самого ресторану. Це був не надто шикарний заклад, не той, де офіціанти тримають вино за дно пляшки, а другу руку кладуть собі на поперек. Але й до генделіків (як мама їх називала) не зазирала.

Вони сідали з одними й тими самими жінками за столик біля вікна, замовляли пляшку італійського вина (хоча іноді, для різноманіття, можна було б узяти й французьке) і, певно, жалілися на дітей. Мати казала, що Соня росте ледащом, зовсім нічого з неї не вийде.

Хоча насправді дівчина не знала напевне, чи мама жаліється. Але саме так уявляла ці їхні зустрічі.

Соня з мамою майже не розмовляли. У такі миті, коли вона чула голос матері, бачила її постать у дверях, дівчина лише згадувала, що має маму, що живе з нею, що от тепер треба щось сказати. Тоді Соня уявляла, а зрештою, вона таки сподівалась, що в матері є якесь інше життя.

Соня думала: от ця жінка виходить із дому, знімає ці нудні речі, вдягає шкіряну спідницю й рожеву блузу, їде не до банку, а десь до коханця, наприклад. Або ж до коханки. І в цей момент Соня вірила, що в тому вигаданому житті, яке б воно не було, мати була б набагато щасливішою, аніж із нею в цій двокімнатній квартирі з брудним посудом.

— Я помию.

Соня взяла зі столу горнятко й пройшла на кухню повз матір. "Яка ж вона все-таки... ніяка", — промайнуло в голові.

#4

— **АГОВ, ЖІНКО! — КИРИЛО КЛИКАВ СОНЮ ЖІНКОЮ**, лише коли поряд були інші, ще й так, щоб усі чули (наодинці вона була "мала"). — На, вибирай. Є ментолові, чорничні, а ще грейпфрутові.

Кирило тримав три пачки перед обличчям Соні. Вона потягнула по сигареті з кожної. Вони з хлопцями курили років із дванадцяти. Але це було не так, як у дорослих. Соня іноді мріяла не ховатися від усіх, просто мати змогу покурити вранці перед уроками. Або ж десь надворі, як це роблять із кавою, абощо. Однак зрештою вони купляли пачку та йшли за гаражі. У Кирила там була ничка. Треба було швидко потягнути три цигарки, від чого в Соні паморочилося в голові, а в легенях неприємно дерло. Вона намагалася не кашляти, але погано стримувались. У такі дні ця трійця відчувала себе вільною й дорослою, хоча потім Соня довго терла

руки спиртовим антисептиком, який завжди був у кишені.

— Чуєш, а до мене приїде двоюрідний брат, Марко. На всі канікули.

— То що мені з того?

— Буде з нами тусити.

— Ну нехай.

— Дозволу твого не питаю! — рявкнув Кирило.

Вона знала, що не питав. І про брата знала. Він уже готується до вступу, живе десь за триста кілометрів, тож бачаться вони не дуже часто. А ще Кирило завжди казав, що той брат — відлюдько. Ну то й добре. Може, якщо він такий самий, як Соня, вони чудово помовчать учотирьох усе літо.

—

Червень летів, як швидкісний потяг. Сон до обіду, холодна кава з маминої кавоварки, забігти до бабці на кислий борщ і до хлопців. Цього дня вони домовлялися на кіно. Соня вже підходила до двору, де мали бути Кирило й Денис, як побачила, що народу там більше, ніж вона очікувала.

Спиною стояв ще один хлопець. Соня пам'ятала, що брат мав приїхати. Але ж не сьогодні. Він здавався трохи вищим за друзів, одягнений був у чорні джинси й таку саму чорну футболку. "Наша людина", — зробила миттєвий висновок Сонька.

— О, це ти, — Кирило помітив дівчину вже коли вона підійшла впритул. Чесно кажучи, можна було б і раніше.

— Привітики, — усміхнулася Соня.

— Привіт, — до неї нарешті повернулися Денис і Марко.

Вирази обличчя у хлопців були заклопотані. Але Соня вже не зважала, бо побачила очі... У Марка були темні й такі сумні очі. А ще в нього були пальці — тонкі й довгі. Цими пальцями Марко поправляв неслухняний густий чубчик, що стирчав прямо над лобом і майже діставав би брів, якби його розчесати наперед. Але красень якось вдало за— кидував волосся нагору. Соня похапцем поглянула на Кирила й Дениса. У них також були очі, пальці й волосся. Але ж не такі самі. Соня розпливлася в дурній

усмішці й промовила ще раз:

— Приві-і-і-т.

— Це — Марко, брат мій, приїхав на літо, — Кирило поплескав брата по спині. Марко всміхнувся до Соньки.

— Привіт, — утретє сказала дівчина, що мало б уже викликати серйозний подив. А що ще вона могла сказати?..

— Сонь, чуєш, — удерся в її думки Кирило, — ми тут цеє, передумали в кіно.

— Гаразд, куди підемо?

— Та от власне, ми хочемо потусити. Своєю, чоловічою компанією.

Чо-ло-ві-чо-ю? Це пролунало так, ніби їй плюнули в обличчя.

Що? Якою ще чоловічою компанією? Такого нахабства від друга Соня не очікувала. Кирило поруч із братом одразу став для неї якимось фальшивим і недолугим. У великій толстовці з написом MARVEL, в окулярах у чорній оправі, які він щохвилини поправляв на носі, та в брудних кедах — він був як малолітній учитель англійської, що хоче здаватися ще молодшим. Чоловік знайшовся, ти диви на нього.

Але поряд були очі. Соня не могла просто зараз зіпсувати перед Марком репутацію гарної подруги. І вона якимось не своїм голосом відповіла:

— Добре.

— Клас. Сонько, ти — чудо, — Ден і Кирило обійняли дівчину. — Ну то спішемося?

— Ага.

Вона вже розвернулася і пішла геть, як звідкись з'явилися сльози, що стискали горло й не давали більше говорити. Ну от, мало того, що в місті тепер є такий гарний Марко, так він ще й тусить із її друзями. А Соньці що робити? Раптом усі її уявлення про закоханість починали справджуватися. Тобі й справді хочеться тепер побачити його ще раз? Справді хотілося піти звідти?

А як тепер бути класною подругою й не заважати цим чоловікам (чортівня якась, чо-ло-ві-кам), але зробити так, щоб Марко звернув на неї увагу, якщо хлопці його від неї забрали? А якщо її засміють? Вони з хлопцями ніколи не говорили про якісь там зустрічання й не питали одне в одного, хто кому подобається. Соня думала: чи Ден із Кирилом спілкуються про щось таке між собою? Але потім відкидала власні думки. Ці двоє точно не могли про таке спілкуватись. Вони взагалі не знали, що таке дівчата. Крім неї, звісно. Але її і дівчиною не назвеш, так — непорозуміння.

КІНЕЦЬ ОЗНАЙОМЧОГО ФРАГМЕНТУ